

СТРУКТУРА ВИТРАТ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ НІМЕЧЧИНИ: АКТУАЛЬНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Одеський національний економічний університет

Анотація. У тезах представлено порівняльну структуру витрат публічних фінансів Німеччини та України за функціональної класифікацією. Оцінено вплив низки факторів на структуру фінансування охорони здоров'я, соціальної сфери. Проаналізовано розподіл бюджетного фінансування за рівнями влади Німеччини та визначено зміни у бюджетному розподілі коштів внаслідок впливу пандемії COVID-19.

Ключові слова: публічні фінанси, державні витрати; бюджетні видатки, соціальні видатки, освіта, охорона здоров'я

GERMAN PUBLIC FINANCE EXPENDITURE STRUCTURE: CURRENT EXPERIENCE FOR UKRAINE

Abstract. The abstracts present a comparative structure of public finance expenditures in Germany and Ukraine by functional classification. The influence of a number of factors on the structure of financing of health care and social sphere is estimated. The distribution of budget funding by German government level is analyzed and changes in the budget allocation due to the impact of the COVID-19 pandemic are identified.

Keywords: public finances, public expenditures; budget expenditures, social expenditures, education, health care.

Пандемія COVID-19 черговий раз висвітила необхідність втручання держави в економічні процеси будь-якої країни світу незалежно від рівня її економічного розвитку. Світова спільнота визнала особливо необхідним регулюючого впливу держави в таких сферах як охорона здоров'я, соціальний захист, освіта, а також економічна підтримка найбільш постраждалим галузям економіки.

Для України, як держави з формуючим ринком, є актуальним дослідження досвіду державної політики розвинених країн, до яких, безперечно, відноситься Німеччина. Так, регулююча функція держави в економічних процесах цієї країни проявляється у структурі державних витрат (табл.1).

Таблиця 1

Функціональна структура державних витрат Німеччині та України у 2019 році

Показник	Питома вага у ВВП,%	Питома вага у витратах,%	Питома вага у ВВП,%	Питома вага у витратах,%
	Німеччина		Україна	
ВСЬОГО, у тому числі:	45,2	100	34,5	100
Соціальний захист	19,7	43,7	8,2	22,6
Охорона здоров'я	7,4	16,3	3,7	10,2
Суспільні послуги	5,7	12,5	5,0	13,8
освіта	4,3	9,6	6,1	16,6
Економічна діяльність	3,3	7,4	5,1	13,9
Громадський порядок та безпека	1,6	3,6	3,7	10,3
оборона	1,1	2,4	2,8	7,7
Відпочинок, культура, релігія	1	2,3	0,8	2,2
Захист навколишнього середовища	0,6	1,3	0,2	0,7
Житлово-комунальне господарство	0,4	1	0,8	2,3

*Джерело: складено за даними [1]

Слід зазначити, що на структуру державних витрат Німеччини впливають такі фактори як скорочення населення (у тому числі працездатного) та його стрімке старіння, імміграція та урбанізація [2]. Так, дослідження статистичних показників сектору державного управління Німеччини свідчить, що:

- у структурі витрат на соціальний захист найбільші витрати припадають на пенсійне забезпечення: 9,7% ВВП та 48,7% усіх соціальних витрат, на другому місці- амбулаторні послуги з 2.2% ВВП та 30,2% усіх витрат на охорону здоров'я;

- у структурі витрат на охорону здоров'я найбільші витрати припадають на послуги лікарень: 2,8% ВВП та 38,3%, на другому місці- амбулаторні послуги з 2.2% ВВП та 30,2% усіх витрат на охорону здоров'я;

- у структурі витрат на освіту найбільш питома вага припадає на середню освіту : 4,3% ВВП та 35,8% у структурі витрат на освіту.

- у структурі економічних витрат за галузями економіки найбільш питома вага припадає на транспортну галузь : 1,7% ВВП та 47,4% у структурі економічних витрат/

- у структурі витрат витрати на операції з державним боргом складають 0,9% ВВП та 1,9% у загальній структурі державних витрат [1].

Безперечно, внаслідок пандемічної кризи COVID-19 тягар на публічні фінанси посилюється, що призвело до зростання дефіциту сектору державного управління Німеччини до 4,7% ВВП , який за розміром країна мала у 1995 року внаслідок свого об'єднання 1991 року [3]. Зростання державних витрат на фоні скорочення державних доходів зумовило порушення Німеччиною у 2020 році принципу «чорний нуль» (schwarze Null), за яким державні витрати мають фінансуватися за рахунок державних доходів, а не нових державних запозичень. Відповідно до планів уряду Німеччини, стратегія «чорний нуль» має бути відновлена у 2023 році [4].

Реалізація державних програм відновлення економіки Німеччина внаслідок пандемії COVID-19 вплинула й на зміни у структурі витрат публічного сектору країни за рівнями влади на користь збільшення видатків на федеральному рівні з 22,4% у 2019 році до 26,7% у 2 кв. 2020 року (табл..2).

Таблиця 2

Структура публічних витрат за рівнями влади Німеччини у період 2019-2021рр.

Рівень влади	2019р.		2020р.		2 кв. 2020/21р.	
	Млн..євро	%	Млн..євро	%	Млн..євро	%
Федеральний уряд	397003	22,4	511713	25,0	284377	26,7
Землі	417203	23,6	487220	23,9	245388	23,0
Муніципалітети	276726	15,6	293177	14,4	141393	13,3
Сектор соціального страхування	679929	38,4	748580	36,7	394081	37,0
Всього	1770861	100	2040690	100	1065239	100

*Джерело: складено за даними [1]

Скорочення частки витрат місцевих фінансів у загальних витратах публічних фінансів Німеччини у період поширення пандемії COVID-19 є загальним трендом європейських країн та пов'язано з тим, що «більше видатків на соціальну допомогу домогосподарствам та фінансову допомогу бізнесу здійснювалося через центральні бюджети країн ЄС» [5]

У сьогоднішній, внаслідок пандемічної кризи, відбувається переоцінка цілей державної політики з фокусуванням на створенні більш стійких регіонів, забезпеченні функціонування інфраструктури (цифровізація, доступ до якісних суспільних послуг, громадський транспорт, можливості дистанційного працевлаштування та інш.). Зазначене потребує збільшення інвестицій на державному та місцевому рівнях у сферу охорони здоров'я, екологію, цифрові технології, науку тощо) [5].

Встановлені тенденції у державних видатках Німеччини є актуальними для України та їх доцільно враховувати при розробці та затвердженні державних програм розвитку публічного сектору економіки, включаючи розбудову територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Евростат. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10A_EXP_custom_578959/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=5c8d4e9f-dfcf-4da6-89c8-b5c33adde5a0
2. Огляд ринку Німеччини: аналітичні матеріали Державної установи «Офіс з просування експорту України». URL: https://investment.zoda.gov.ua/frontend/web/userfiles/view/files/Analytics_Germany_Light%20industry.pdf
3. В ФРГ - самый крупный бюджетный дефицит по итогам полугодия с 1995 года. URL: <https://www.dw.com/ru/v-frg-samyj-krupnyj-deficit-po-itogam-polugodija-s-1995-goda/a-58964579>
4. Шольц: До конца года жители ФРГ получат 30 млн доз вакцины от COVID-19. URL: <https://www.facenews.ua/news/2021/517799/>
5. Волкова О.Г. Вплив кризи COVID-19 на місцеві фінанси у фіскальному вимірі: світовий досвід: II Міжнародний податковий конгресі, 26 листопада 2021 року Міністерство фінансів України Університет державної фіскальної служби України (Державний податковий університет) 26.11.2021р. URL: https://congress.tax/wp-content/uploads/2021/12/2021_II_International_Tax_Congress_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

Волкова Оксана Георгіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, Одеський національний економічний університет, Одеса, e-mail: oksanaaliansv@gmail.com

Volkova Oksana G. – PhD in Economics, docent, docent of the Department of Finance, Odessa National Economic University, Odessa, e-mail: oksanaaliansv@gmail.com